

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра філософії та історії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії
В. П. Казарін
«26» _____ 2021 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

для проведення фахового випробування для вступу на навчання за освітнім ступенем «магістр» спеціальності **052 «Політологія» (освітня програма «Політологія»** на основі освітнього ступеня «бакалавр», «магістр» та ОКР «спеціаліст»

УХВАЛЕНО:

на засіданні кафедри філософії та історії
Протокол № 6 від «28» січня 2021 р.

Зав. кафедри _____ В. Ж. Попов

Київ – 2021

Програма фахового випробування для вступу на навчання за освітнім ступенем «магістр» спеціальності 052 «Політологія» (освітня програма «Політологія») на основі освітнього ступеня «бакалавр», «магістр» або ОКР «спеціаліст». – К.: ТНУ імені В.І. Вернадського, 2021.- 9 с.

Укладач:

Т.С. Тимошенко – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та історії ТНУ імені В. І. Вернадського

Рецензенти:

Л.С. Тарасюк – доктор філософських наук, доцент кафедри філософії та історії
ТНУ імені В. І. Вернадського

І. Г. Кудря – доктор філософських наук, доцент кафедри філософії та історії ТНУ імені В. І. Вернадського

Розглянуто та ухвалено на засіданні Вченої Ради Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, протокол № 7 від «26» лютого 2021 р.

ЗМІСТ

I. Загальні положення.....	4
II. Організаційно-методичні рекомендації.....	4
III. Перелік питань з окремих дисциплін та список літератури для підготовки до вступних випробувань	5
IV. Інтернет-ресурси програми з підготовки до вступних випробувань	9

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Здобуття ступеню «магістр» за спеціальностями 052«Політологія» передбачає комплексний вступний екзамен за тестовою технологією з дисципліни «Політологія».

Програма комплексного екзамену з циклу професійно-орієнтованих дисциплін розроблена з метою надання допомоги абітурієнтам в підготовці до його складання.

Програма охоплює основну проблематику дисципліни, яка дозволяє перевірити і оцінити необхідний рівень набутих знань та практичних навичок, які є базовими для подальшого опанування магістерської програми.

«Політологія» покликана дати політологічну освіту студентам, *мета* якої є вивчення сутності, історії, теорії і методології політичної діяльності і поведінки. Вміти орієнтуватися в основних світових політичних школах, концепціях і напрямках, знати і вміти давати характеристику українським політичним вченням, мати уявлення про сутність політичного життя, політичних відносин і процесів, про об'єкт і суб'єкт політики, знати права людини і громадянина, суть і значення політичних систем і режимів у житті держави і суспільства, мати уявлення про процеси міжнародного політичного життя, геополітичну обстановку, місце, роль і статус України в сучасному світі, володіти навичками політичної культури, вміти застосовувати політичні знання в своїй професійній і громадській діяльності. Серед *завдань*, що постають з мети політологічної освіти і потребують розв'язання, наступні:

- засвоїти методологію вивчення діяльності і розвитку політичних систем і політичних процесів;
- вміти орієнтуватися в основних світових політичних школах, концепціях і напрямках розвитку політології, мати уявлення про сутність політичного життя, політичних відносин і процесів;
- вміти робити аналіз політичного життя, знати геополітичну обстановку, місце і роль, статус України в сучасному політичному світі;
- набути навичок практичного використання теоретичних знань у практичній діяльності.

Програмою курсу «Політологія» передбачено вивчення *основних питань теорії політики – теоретичний блок*: предмет, основні поняття політології, структура та функції політики, основні школи та концепції політології; *історичний блок – історія світової та української політичної думки*: розвиток світової політичної думки від античних часів до наших днів із висвітленням найвидатніших політологічних досягнень; історичний та актуальний зрізи розвитку української політичної думки у її взаємозв'язках зі світовою політичною думкою.

2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Система оцінювання вступного комплексного екзамену є наступною. Кожний варіант завдання складається з 3 питань. Правильна відповідь на перше та друге запитання оцінюється у 70 балів; третє завдання оцінюється у 60 балів. Неправильна відповідь балів не дає. Тобто загальна сума усіх відповідей на запитання дає можливість отримати максимум 200 балів.

Тривалість екзамену 2 академічні години. Студенту забороняється користуватися будь-якими носіями інформації.

3. Перелік питань з окремих дисциплін та список літератури для підготовки до вступних випробувань

Теорія політології(нижчий рівень складності).

1. Предмет та об'єкт політології як науки.
2. Методи та функції політології.
3. Основні парадигми політичної науки.
4. Поняття та розуміння політики.
5. Політика як суспільне (соціальне) явище.
6. Сутність, структура та функції політичної ідеології.

7. Ідеологічні течії у сучасному світі.
8. Лібералізм, консерватизм, соціал-демократизм, фашизм, комунізм – як світові ідеології.
9. Державотворення в Україні та національна ідея.
10. Функціонування ідеології у тоталітарному суспільстві.
11. Ідеологія демократичного суспільства
12. Світогляд, ідеологія та політика: особливості взаємовпливу та взаємозв'язку.
13. Основні ідеологічні теорії сучасності.
14. Основні концепції (етимологія) політичної влади.
15. Структура та функції політичної влади. Способи існування, форми та методи здійснення влади.
16. Сутність, типологія та функції політичних партій.
17. Партійні системи: поняття, типологія.
18. Громадсько-політичні об'єднання та рухи.
19. Проблеми технологізації політичних партій, громадсько-політичних об'єднань та рухів.
20. Сутність і функції держави.
21. Основні концепції походження держави.
22. Роль держави в політичній системі суспільства.
23. Основні ознаки та принципи правової держави.
24. Поняття, сутність політичного режиму.
25. Авторитарні політичні режими.
26. Характеристика політичного режиму в сучасній Україні.
27. Сутність політичної системи суспільства.
28. Політичний процес: поняття та структура.
29. Політичні технології.
30. Політична діяльність як різновид людської діяльності.

Історія політичної думки(нижчий рівень складності)

1. Політичні вчення Древньої Греції Гомер, Піфагор, Геракліт, Демокріт, Протагор, Сократ, Платон, Арістотель.
2. Політичні вчення Древнього Риму - Лукрецій, Ціцерон.
3. Аналіз устрою держави, класифікація форм державної влади, визначення найкращої ідеальної форми правління в політичній думці античності.
4. Політичні вчення Стародавнього Сходу - Єгипет, Вавілон, Ассірія, Іран, Китай.
5. Політичні вчення Хаммурапі, Соломона, Заратустри.
6. Розуміння божественного походження влади Конфуція, Лао-цзи, Шан Яна, Шень Бухай.
7. Політичні вчення доби Раннього християнства.
8. Обґрунтування теологічної теорії політичної влади.
9. Особливості політичної думки Середньовіччя.
10. Християнські доктрини А. Августина, Ф. Аквінського.
11. Політичні вчення епохи Відродження та епохи Просвітництва.
12. Розвиток гуманістичних начал в політичній теорії Н.Макіавеллі, М.Лютера, Т.Мора, Т. Кампанелли, Ж. Бодена.
13. Політичні теорії Т.Гоббса, Г.Гроція, Дж.Локка.
14. Політичні вчення Нового часу.
15. Формування ліберальної політичної ідеології, Обґрунтування необхідності розподілу влад Ш.Монтеск'є, Ж.-Ж.Руссо, Б.Констан, І.Бентам, О.Конт.
16. Політичні ідеї мислителів Київської Русі.
17. Розвиток політичної думки періоду Галицько-Волинського князівства та Литовсько-Польської держави.
18. Політико-правові ідеї Кирило-Мефодіївського товариства.
19. Значення Києво-Могилянської академії як осередку культури і освіти.
20. Основні напрями української політичної думки середини XVI-XX ст.
21. Ознаки демократизму української політичної думки XVI-XVIII ст.

22. Ідеї волі і демократії в суспільно-політичному житті козацтва XVI – XVII ст.
23. Формування політичних ідей в умовах українського культурно-національного відродження і просвітництва
24. Становлення політичної думки Нового часу.
25. Антикапіталістичні теорії першої половини XIX ст.- романтизм Ш. Сісмондг, анархізм П. Прудона.
26. Політична думка Новітнього часу - сучасна зарубіжна політологія.

Теорія політології(вищий рівень складності)

1. Феномен політики: зміст, структура, функції і ресурси політики як соціального інституту.
2. Політологія як наука і навчальний предмет.
3. Зародження та розвиток політичних учень у стародавньому світі.
4. Розвиток політичних учень в епоху середніх віків та нового часу.
5. Розвиток політичної думки в сучасний період.
6. Охарактеризуйте розвиток політичної думки в Україні.
7. Особистість як первинний суб'єкт та об'єкт політики.
8. Політичне відчуження особистості.
9. Політична соціалізація індивідів та їх участь в політичному житті.
10. Сутність, основні теорії, типи і стилі політичного лідерства.
11. Сутність, основні теорії, функції і характерні риси політичних еліт.
12. Типологія і рекрутування політичної еліти.
13. Теорії соціальної стратифікації.
14. Соціальні процеси та вплив соціальної стратифікації на політичне життя.
15. Етнонаціональні спільноти як об'єкт і суб'єкт політики.
16. Сутність, основні форми і різновиди націоналізму.
17. Етнополітичні конфлікти в сучасному світі.
18. Етнополітика в Україні. Діаспора як об'єкт етнополітичного дослідження.
19. Сутність політичної системи суспільства.
20. Держава як головний елемент політичної системи.
21. Типи політичних систем.
22. Політична система України.
23. Групи тиску й суспільно-політичні рухи: сутність, структура, типологія.
24. Поняття «політична партія», еволюція партій.
25. Функції, типологія партій, різновиди партійних систем.
26. Особливості сучасної партійної системи і перспективи розвитку багатопартійності в Україні.
27. Влада: зміст і сучасна концептуалізація.
28. Структура відносин влади.
29. Легітимність політичної влади.
30. Влада в Україні.
31. Поняття й сутність громадянського суспільства.
32. Правова держава: історія проблеми і характерні риси.
33. Природні і невід'ємні права людини.
34. Формування громадянського суспільства і правової держави в Україні.
35. Поняття і типи політичних режимів.
36. Тоталітаризм і його різновиди.
37. Порівняльний аналіз авторитарних режимів.
38. Проблеми трансформації недемократичних режимів.
39. Сутність та особливості політичного процесу як категорії політичної науки.
40. Типологія політичних процесів
41. Система трансформації в Україні.
42. Теорії модернізації.
43. Особливості модернізаційного процесу в Україні.

44. Конфлікти як вузлова проблема політології.
45. Сутність і форми соціальних конфліктів.
46. Динаміка, основні етапи конфліктів.
47. Методи регулювання і особливості конфліктів в Україні.
48. Основні положення теоретичних парадигм МВ у дослідженні світової політики.
49. Актори міжнародних відносин: державні та недержавні.
50. Формування нової світової системи.
51. Зовнішня політика держав у сучасній системі МВ: поняття, засоби, форми.
52. Зміст і структура політичної культури.
53. Типи, види та функції політичної культури.
54. Політична культура сучасної України.
55. Сутність політичної поведінки й поведінкового підходу з історії.
56. Політична участь та її форми в Україні.
57. Форми прояву політизації ЗМІ.
58. Особливості впливу ЗМІ на формування громадської думки.
59. Роль ЗМІ в політичних кампаніях.
60. Стан свободи слова в сучасній Україні.
61. Демократія як принцип політичної організації суспільства

Історія політології(вищий рівень складності)

1. Чим відрізняються погляди Платона і Аристотеля на функції держави і що їх об'єднує?
2. Який вплив мають політичні вчення Стародавньої Греції та Стародавнього Сходу, Середньовіччя, Відродження, Просвітництва та Нового Часу на сучасний розвиток політичних теорій?
3. Що об'єднує і чим відрізняються чотири найбільш відомі суспільно-політичні течії, які домінували в політичній думці в часи існування династії Чжоу у Китаї?
4. Які загальні риси характерні джерелам політичної думки давньої Індії Ведам (священим знанням)?
5. Які заслуги перед політичною наукою роблять Н.Макіавеллі видатним вченим?
6. Чим відрізняються погляди Н.Макіавеллі і Ш.Монтеск'є на політику, владу, державу?
7. Що об'єднує і чим відрізняються погляди Т.Гоббса і Дж. Локка на державу?
8. Чим важливі положення про природне право для політичної науки, яке Розглядав Ж.Ж.Руссо?
9. Який теоретичний доробок в політичну науку зробили І.Кант, Й.Фіхте, Г.Гегель?
10. Що конкретно для поглядів К.Маркса і М.Вебера на політику і політичні процеси?
11. Загальне та особливе у поглядах Платона та Аристотеля на державу, владу, власність.
12. Особливості політико-релігійних доктрин середньовіччя.
13. Порівняльний аналіз вчень Н.Макіавеллі та Ш.Монтеск'є про політику і державу.
14. Основні ідеї марксистської концепції політики і політичних відносин.
15. Концепції російської імперської політики ХП-ХІХ ст.
16. Проблеми особи і держави в політичних концепціях Т.Гоббса і Д.Локка.
17. Раціоналізм як основа політичного мислення політологів Нової доби.
18. Сучасна зарубіжна політологія: основні ідеї та напрямки дослідження політики.
19. Спробуйте самостійно дати визначення таких політичних концепцій та з'ясуйте, що є теоретико-методологічною основою кожної із них: плюралізм, консерватизм, марксизм, соціалізм, комунізм, анархізм, соціал-демократизм.
20. Проаналізуйте розвиток боротьби гуманізму та раціоналізму із середньовічною схоластикою.
21. На основі ознайомлення з особливостями становлення світової політичної думки різних періодів, спробуйте проаналізувати загальні принципи її розвитку.
22. Зробіть порівняльний аналіз підходів до конкретних політичних проблем у сучасній політичній науці США і Західної Європи.
23. Співвідношення понять гуманізм, раціоналізм, демократія в різноманітних політичних концепціях.

24. Загальне і особливе у сучасних ліберальних, консервативних, соціал-демократичних, соціалістично-комуністичних і християнських доктринах сучасності. мистецтві. Які твори ви знаєте?

Список літератури для підготовки до вступних випробувань

1. Брегета А.Ю. Основи політології: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2000.
2. Політологічний енциклопедичний словник. – К., 1998.
3. Політологія: історія та методологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Ф.М.Кирилюка. – К.: Здоров'я, 2000.
4. Колодій А., Марченко В., Климанська Л., Комина Я. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 2000.
5. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Кременя В.Г., Горлача М.І. – К.: Харків, 2001.
6. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В.Бабкіної, В.П.Горбатенко. – К., 2001.
7. Шляхтун П.П. Політологія. Теорія та історія політичної науки. – К.: Либідь, 2002.
8. Батан О. Націоналізм і націоналістичний рух. – Дрогобич, 1994.
9. Бердяев Н. Истоки и смыслрусскокоммунизма. – М., 1990.
10. Бурдяк В.І., Ротар Н.Ю. Політична культура, ідеологія, психологія: Навч. посіб. – Чернівці: Рута, 2002.
11. Голубицький О., Кулик В. Консерватизм - ідеологія порядку, стабільності і добробуту. – К., 1995.
12. Даниленко В.М., Касьянов Г.В., Кульчицький С.В. Сталінізм на Україні. 20-30-ті роки. – К., 1991.
13. Медведев Р.О. Идеологиясталинизма: историяутверждения и сущность (1929-1956). – М., 1990.
14. Павловський М. Стратегія розвитку суспільства: Україна і світ (економіка, політологія, соціологія). – К.: Техніка, 2001.
15. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія: Навч. посіб. – К.: Каравела; Львів: Новий світ, 2001.
16. Гнатенко П.И. Обществено-политическаямысль на У крайне во второй по-ловине XVII – середине XVIII века. – Днепропетровск, 1982.
17. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. – К., 1993.
18. Замалеев А.Ф., Зоц В.А. МыслителиКиевской Руси. – 2-е изд., перераб. и доп. – К., 1981.
19. Кухта Б. З історії політичної думки першої половини ХХ ст. – Львів, 1993 - Ч. I, II.
20. Скакун О.Ф. Политическая и правоваямысль на Украине (1861-1917). – Харьков, 1987.
21. Смолій В.А., Гуржій О.І. Як і коли почала формуватися українська нація. – К, 1991.
22. Філософія Відродження на Україні / М.В.Кашуба, І.В.Пославский, І.С.Захара та ін.; Відп. ред. М.В. Кашуба. – К., 1990.
23. Аристотель. Политика // Соч.: в 4 т. – М., 1983.
24. Историяполитических и правовых учений. Домарксистскийпериод. – М., 1991.
25. Кирилюк Ф.М., Ковш О.Г. Западноевропейскиесоциально-политическиеучения XII в. – К., 1991.
26. Кондзьолка В.В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
27. Лосский Н.О. Историярусскойфилософии. – М., 1992.
28. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
29. Монтескье Ш. О духе законов // Избр. произв. – М., 1995.
30. Платон. Государство // Соч.: в 4 т. / Общ. ред. А.Ф.Лосева и др. – М., 1990.

IV. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ПРОГРАМИ З ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

<http://pidruchniki.ws/>

<http://library.if.ua/>
<http://nbuv.gov.ua/>
<http://www.nplu.org/>